

הנחיות להוראת המצגת "האדם האכפתי"

קהל היעד: כיתות ג-ה

הרעיון: התלמידים יזהו התנהגויות בכיתה שאינן נעימות ושאיןן מכבדות, ויבחרו התנהגות אחת בולטת שהם היו רוצים לפעול למניעתה.

משך הפעילות: המצגת יכולה ללוות שיעור פרונטלי אחד, ואפשר לחזור ולהשתמש בה מדי פעם בשיעורים נוספים. כשמובילים תהליך של שינוי התנהגותי בכיתה, אפשר להשתמש מדי פעם בשקופית הסקר (שקופית 2) כדי לבדוק אם התלמידים מזהים שינוי במצב בכיתה, ובאיזה אופן. אפשר להתמקד תחילה בהתנהגות שלילית אחת, ולאחר שהתלמידים הטמיעו את השינוי בדפוס התנהגותי זה, להשתמש שוב במצגת כדי להוביל שינוי בדפוס התנהגותי אחר.

קישור לתכנית "אל תלעגו לי": המצגת נועדה ללוות את הפעילות "האדם האכפתי" בתכנית "[אל תלעגו לי](#)", תכנית המציעה דרכים להתמודדות עם לעג ועם הצקות בקרב ילדים ובני נוער (ראו פרק 2, יחידה 2).

שקופית 1

מציגה את נושא המצגת, כשברקע מתנגנת מנגינת השיר "אל תלעגו לי", שהוא שיר הנושא של התכנית "אל תלעגו לי". אם התלמידים מכירים את המילים, הם יכולים לשיר את השיר. אפשר לעורר דיון בכיתה על ההתנהגויות שמופיעות בתמונות:

- האם הן מביעות התחשבות או חוסר התחשבות? מדוע?
- האם התלמידים נתקלו בהתנהגויות כאלה לאחרונה?

שקופית 2

מטרתה של שקופית זאת היא ליצור סקר כיתתי שימפה את מידת הופעת ההתנהגויות הלא-מתחשבות בכיתה, מנקודת מבטם של התלמידים.

שואלים את התלמידים באיזו מידה תלמידי הכיתה מתנהגים בצורה מתחשבת, והם מתבקשים להצביע עבור אחת מבין שלוש התגובות האפשריות:

- 3-1: לרוב התלמידים בכיתה שלנו לא אכפת כלל זה מזה.
- 7-4: ההתנהגות של כמה מהתלמידים בכיתה שלנו מתחשבת, וההתנהגות של כמה מהם אינה מתחשבת (חצי-חצי בערך).

- 8-10: ההתנהגות של רוב התלמידים בכיתה שלנו אכפתית ומתחשבת.

לפני ההצבעה בכיתה, כדאי ללחוץ על כל תשובה לפתיחת חלון, ובו הסבר על משמעות המספרים.

כל דמות מעל כל תשובה מייצגת תלמיד שהרים את ידו. המורה צובעת (בהקלקה על הדמות) את מספר הדמויות לפי מספר התלמידים שהצביעו עבור אותה התגובה. לחלופין, אפשר לצבוע דמות אחת עבור כל שני תלמידים או יותר.

לאחר שהתלמידים הצביעו עבור כל התגובות, כך שמתקבל מעין גרף שמייצג את התפלגות תשובות התלמידים, כדאי לבקש מהתלמידים להסביר מדוע הצביעו כפי שהצביעו. כדאי לבקש מכמה תלמידים דוגמאות (בלי להזכיר שמות), לספר עוד על הרגשות שלהם, להסביר את עצמם.

יכול להיות שאתם, המורים, לא תסכימו עם עמדת התלמידים. בכל מקרה, חשוב לאפשר לתלמידים לנמק את עמדתם וללא שיפוטים מצדכם.

שאלות נוספות לדיון:

- איך ההתנהגויות שתיארתם משפיעות על האווירה בכיתה?
- כיצד ההתנהגויות באות לידי ביטוי?
- איפה ומתי התנהגות זאת מתרחשת בדרך כלל: בכיתה? בחצר? בזמן השיעור? בטיולים? בהפסקות?

שקופית 3

התלמידים יזהו סוגים של התנהגויות לא מתחשבות בכיתה.

מחוץ לאדם האכפתי מופיעים סוגים שונים של התנהגויות לא מתחשבות. הקלקה על סוג התנהגות לא מתחשבת יצבע אותה בצבע.

על כל סוג התנהגות שנצבע, כדאי לשאול:

- אילו דוגמאות ספציפיות להתנהגות כזאת קרו בכיתה שלנו? (מבלי להזכיר שמות).
- באיזו תדירות היא מופיעה בכיתה שלנו? (מדי יום? מדי שבוע? אחת לחודש? יותר?)
- כשמישהו מתנהג כך, מה הייתם רוצים לשנות בהתנהגות שלו?
- מה לדעתכם אנחנו יכולים לעשות כדי להפסיק את ההתנהגות הזאת?

בתחתית המסך מופיעים 4 מלבנים ריקים שבהם התלמידים יכולים לכתוב סוגים נוספים של התנהגויות לא מתחשבות.

בקבוצות, התלמידים ינהלו דיון ויבחרו התנהגות אחת מההתנהגויות שהופיעו מחוץ לאדם האכפתי, אשר הם מאמינים שאפשר להפסיק אותה בכיתה או בבית הספר. יתכן שהם יזדקקו לעזרה כדי להגיע להסכמה.

במליאה, יציגו הקבוצות את הבחירה שלהן וינמקו אותה. כדאי לברר מה התלמידים מרגישים כלפי ההתנהגויות שבחרו ומה הם חושבים עליהן, ולעודד אותם לשתף גם בהתלבטויות, אם היו כאלה.

- א. למה אתם חושבים שההתנהגות הזאת הכי חשובה?
- ב. האם כולכם הסכמתם לגבי ההתנהגות שכדאי למנוע, או שהיו חילוקי דעות?
- ג. איך הרגשתם במהלך הדיון בקבוצה? הרגשתם שמתחשבים בדעה שלכם? כיצד זה בא לידי ביטוי?

בשקופית זו ניתן להשתמש בסל"ב- סלולר בכיתה.

במקום לערוך דיון רגיל במליאה, ניתן ללחוץ על אייקון הסל"ב וליהנות מחוויה אינטראקטיבית ייחודית. הלוח יראה כך, כאשר שאלת הדיון מופיעה בו.

ניתן להסב את הסל"ב למצב אנונימי, כך שהתלמידים יוכלו ללא חשש לכתוב את אשר על ליבם.

התשובות הכנות של התלמידים יאפשרו לנהל דיון רגיש ואפקטיבי על מצב ההתנהלות החברתית בכיתה.

- כדאי להציג את תוכן של כמה שיותר פתקיות.
- ניתן להזיז את הפתקיות על גבי הלוח ולרכז תשובות דומות שנשלחו. באופן זה תוכל הכיתה יחד לראות מהם מוקדי הקושי העיקריים שעולים.

שקופית 4

ההתנהגות שהכי חשוב לנו להפסיק בכיתה שלנו:

במקום זאת, היינו רוצים שבכיתה שלנו

וכדי להשיג זאת, אנחנו

הבא חיים חוק בשחת הטקסט. הקודם

בשלב הראשון, תתקבל החלטה כיתתית לגבי ההתנהגות שהתלמידים בחרו להפסיק, והיא תיכתב במלבן העליון שמופיע בשקופית.

חשוב להדגיש: העובדה שבחרנו להפסיק כרגע התנהגות אחת לא אומרת שההתנהגויות האחרות אינן חשובות, אלא שכרגע הכי דחוף לנו להשקיע

בהפסקת ההתנהגות הזאת. אנחנו רוצים להתקדם צעד-צעד לקראת היעד, שהוא להפוך את הכיתה לסביבה מתחשבת ונעימה. אחרי שנצליח במשימת הפסקת ההתנהגות שבחרנו, נוכל להתמודד גם עם התנהגויות אחרות שהיינו רוצים למנוע בכיתה שלנו. יהיה לנו גם הרבה יותר קל בהמשך, אחרי שנתמודד יחד עם המשימה שהגדרנו לעצמנו היום.

בשלב השני, תוגדר המטרה החיובית שהתלמידים רוצים להשיג, והיא תיכתב במלבן האמצעי שמופיע בשקופית. הניסוח החיובי חשוב מאוד, כי הוא עוזר למקד את המטרה. לא נוכל להשיג את השינוי אם לא נדע לאן אנחנו רוצים להגיע. כדאי לשאול שאלות מכוונות:

- א. "מה אנחנו רוצים להשיג?"
- ב. "איך אנחנו רוצים להשתנות?"

בשלב השלישי, יועלו דרכים אפשריות להשגת המטרה והן ייכתבו במלבן התחתון שמופיע בשקופית. מומלץ לעודד את התלמידים לחפש פתרונות מעשיים ויצירתיים להפסקת ההתנהגות שנבחרה. כדאי לשאול שאלות מכוונות:

- א. "מה אתם מציעים?"
- ב. "אילו קשיים יכולים להתעורר?"
- ג. "מה יכול לעזור?"; "איך נשיג את המטרה שלנו?"
- ד. "אילו הצעות נוספות יש לכם?"
- ה. "איך אפשר לעקוב אחר הפתרונות?"; "איך נדע שחל שינוי?"

שקופית 5

מטרתה של שקופית זאת היא ליצור פלקט כיתתי שייתלה בכיתה ויזכיר לתלמידים את המשימה שלקחו על עצמם.

כדאי לבקש מהתלמידים לעבוד בקבוצות ולהציע משפט שיזכיר לכיתה להימנע מההתנהגות שנבחרה.

לאחר הכנת הפלקט כדאי לחשוב עם התלמידים על מעשים, על עמדות ועל דרכי התנהגות נוספות שיהפכו את הכיתה שלכם למקום שהכי טוב להיות בו.

בעזרת הרעיונות שיעלו בכיתה, תוכלו לנסח בשיעורים הבאים כללי התנהגות חדשים, שעליהם תתבסס "חוקת ההתחשבות" (ראו פרק 2, יחידה 3, בתכנית "[אל תלעגו לי](#)").

להדפסת הפלקט לחצו על הלחצן הימני בעכבר ובחרו "Print" ("הדפס").